

Grundläggande C-programmering del 1

- För maskinorienterad programmering

Ulf Assarsson

Läromoment:

- Datatyper, arrayer, synlighet
- Preprocessing, kompilering, länkning
- IDE, .c- / .h-filer,

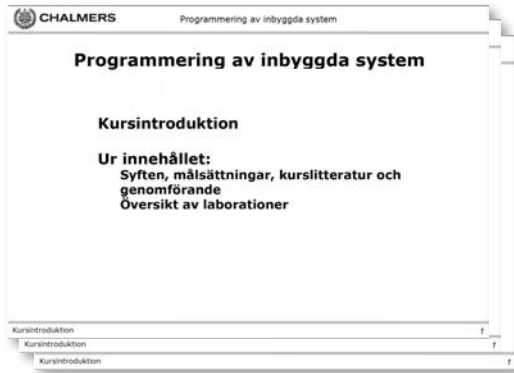
Läromoment för hemuppgifterna (=övningsuppgifterna):

- Även bitmanipulering (AND/OR/XOR)

Övningsuppgifter: v1. (se web)

Kursmaterial

Assembler / ARM-föreläsningar

Kursbok

LaborationsPM (online). 5 labbar.

Exempelsamling (övningar online).

C-föreläsningar 5 st

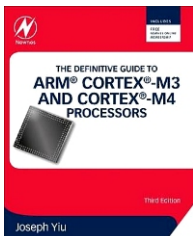

Exempelsamling C – Övningsuppgifter med facit. (online)

← Samma websida →

Om ni vill:

ARM:

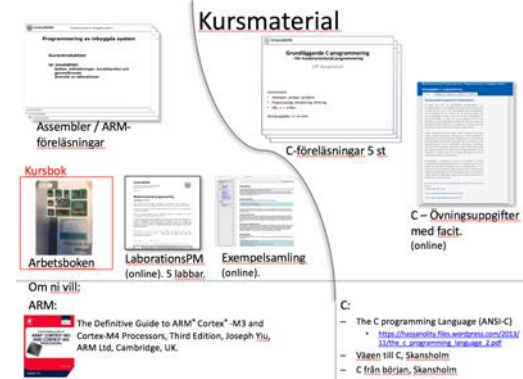

The Definitive Guide to ARM[®] Cortex[®] -M3 and Cortex-M4 Processors, Third Edition, Joseph Yiu, ARM Ltd, Cambridge, UK.

C:

- The C programming Language (ANSI-C)
 - https://hassanoly.files.wordpress.com/2013/11/the_c_programming_language_2.pdf
- Vägen till C, Skansholm
- C från början, Skansholm

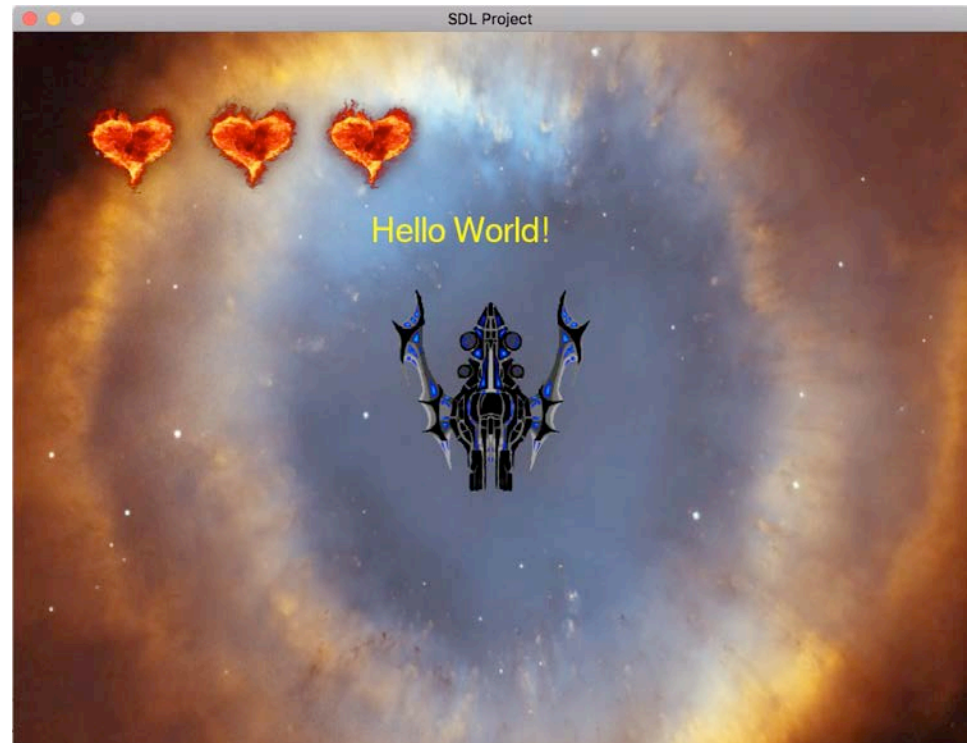
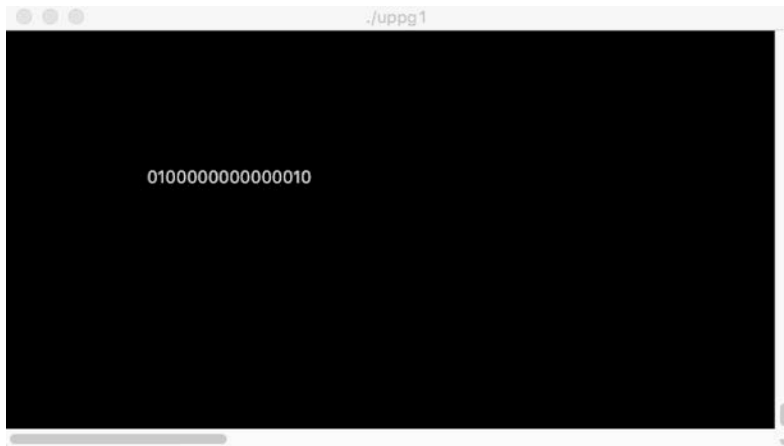
Kursböcker?

- Arbetsboken är motsvarighet till kursbok, dvs huvudmaterialet.
 - Labbarna – känna på att köra mot riktiga hårdvaran istället för simulator.
 - Lektionerna – att kunna förstå arbetsbok (+ lab).
 - Exempelsamling:
 - Övningar i assembler/C
 - Övningar i C inför arb.bok + lab.
- C:
En del behöver troligen ingen kursbok i C men dessa finns om ni vill:
 - The C programming Language (ANSI-C)
 - https://hassanolity.files.wordpress.com/2013/11/the_c_programming_language_2.pdf
 - Den var gratis nyss, men verkar just nu inte längre finnas i gratisversion (?). Googla!
 - Vägen till C, Skansholm, 2011. “Mer innehållsrik”
 - C från början, Skansholm, 2016. “Basic”.
 - C reference card ANSI (på resurssidan)
 - <http://www.cse.chalmers.se/edu/resources/pinsys/ebook/c-refcard.pdf>

C – Övningsuppgifter

- Online – se länk på kurshemsidan för dagens C-föreläsningar.
(Första veckans uppgifter innehåller även länkar till alternativa nybörjar-C-övningar online.)

C – Bakgrund

- Short Code, 1949, 1:st high level language
- Autocode, early 50'ies.
- Fortran, IBM, ~57.
- Lisp, 58.
- Cobol 60 (Common Business-oriented language.
- BASIC, 1964.
- ALGOL 60 (**ALGO**rithmic **L**anguage **1960**).
- Simula, 60:ies.
- C, ~1969.
- Prolog, 1972.
- Ada, ~1975
- Pascal, ~1975.
- ML, 1978.

C – Bakgrund

- Moderna språk:
 - C, C++, D, Java, javascript, Objective-C, C#, ...
- Maskinnära programmering:
 - Behöver språk med pekare till absoluta adresser
 - Basic, Ada 95 (och senare versioner), C, C++, C# (med nyckelordet *unsafe*), Objective-C, D, COBOL, Fortran.
 - C - 1969
 - C++ - 1983
 - (Ada– 1995)
 - C# - 2000, strong type checking, garbage collection, obj. oriented, “COOL”.
 - D - 2001

C – Historik

- B, Bell Labs ~1969
- C: Utvecklades först 1969 – 1973 av Dennis Ritchie vid AT&T Bell Labs.
- Högnivå språk med kontakt mot maskinvara.
- Ett utav de mest använda språken.
- C++, D.

- Maskinnära, pekare

C respektive Assembler

- Varför C istället för assembler?
 - Färre rader kod, mindre risk för fel, snabbare...,
 - processoroberoende
- Varför förstå hur C kompileras till assembler?
 - prestandaoptimering och resonera kring prestanda (tex för datorgrafik, GPU:er, HPC).
 - Hur mycket snabbare är en while-loop än rekursion?
 - Loop-unroll?
 - energikonsumtion
 - säkerhet/robusthet/risker
 - Kunna debugga
 - Kunna mixa C/asm vid drivrutinsprogrammering eller prestandakritiska förlopp.

```
a = b - c;
```

```
Istället för:
```

```
LDR r3, =b
```

```
LDR r2, [r3]
```

```
LDR r3, =c
```

```
LDR r3, [r3]
```

```
SUBS r2, r2, r3
```

```
LDR r3, =a
```

```
STR r2, [r3]
```


Översikt C – fem lektioner

- Lekt 1 - Syntax och Programstruktur:
 - IDE, variabler (dekl. + tilldeln.), typkonverteringar, ASCII, funktioner, variabelsynlighet, programstruktur, kompilering/länkning, arrayer
- Lekt 2 – Pekare och Arrayer:
 - Pekare, absolutadressering (portar), typedef, volatile, #define, arrayer av pekare, arrayer av arrayer
- Lekt 3 – Structs och Funktionspekare:
 - Structs, pekare till structs (pilnotation), array av structs, portadressering med structs, funktionspekare, structs med funktionspekare (objektorienterad stil)
- Lekt 4 - Mer programstruktur samt Dynamisk minnesallokering:
 - Synlighet - static, #extern, (inline), #if/#ifdef, #include guards, enum, union, little/big endian, dynamisk minnesallokering (malloc/free)
- Lekt 5 – realtidsstyrssystem (spelprogrammering) och Avancerad C:
 - Realtidsloop, C99, obskyra C-konstruktioner,
 - Om vi hinner: Dubbelpekare, code injection (via stack frames).

C – Standarder

- 1978, K&R C (Kernighan & Ritchie)
- 1989, C89/C90 (ANSI-C)
- 1999, C99 (Rev. ANSI-standard)
- 2011, C11 (Rev. ANSI-standard)

- 2008, embedded C (fixed-point arithmetics, basic I/O hw addressing)

Hello world! – program

```
#include <stdio.h>

int main()
{
    printf("Hello World!\n");
    return 0;
}
```

C vs Java. Några skillnader:

- C: saknar klasser. Har dock structs för sammansatta datatyper.
- Booleans är ej egen typ. `true/false` finns ej. 0 är false. Ett värde `!= 0` är true. (Därför definierar man ofta `TRUE/FALSE` som 1 resp 0. `1 && 1` = "Implementationsspecifikt för kompilatorn").

```
struct Course {  
    char* name;  
    float credits;  
    int numberOfParticipants;  
};
```

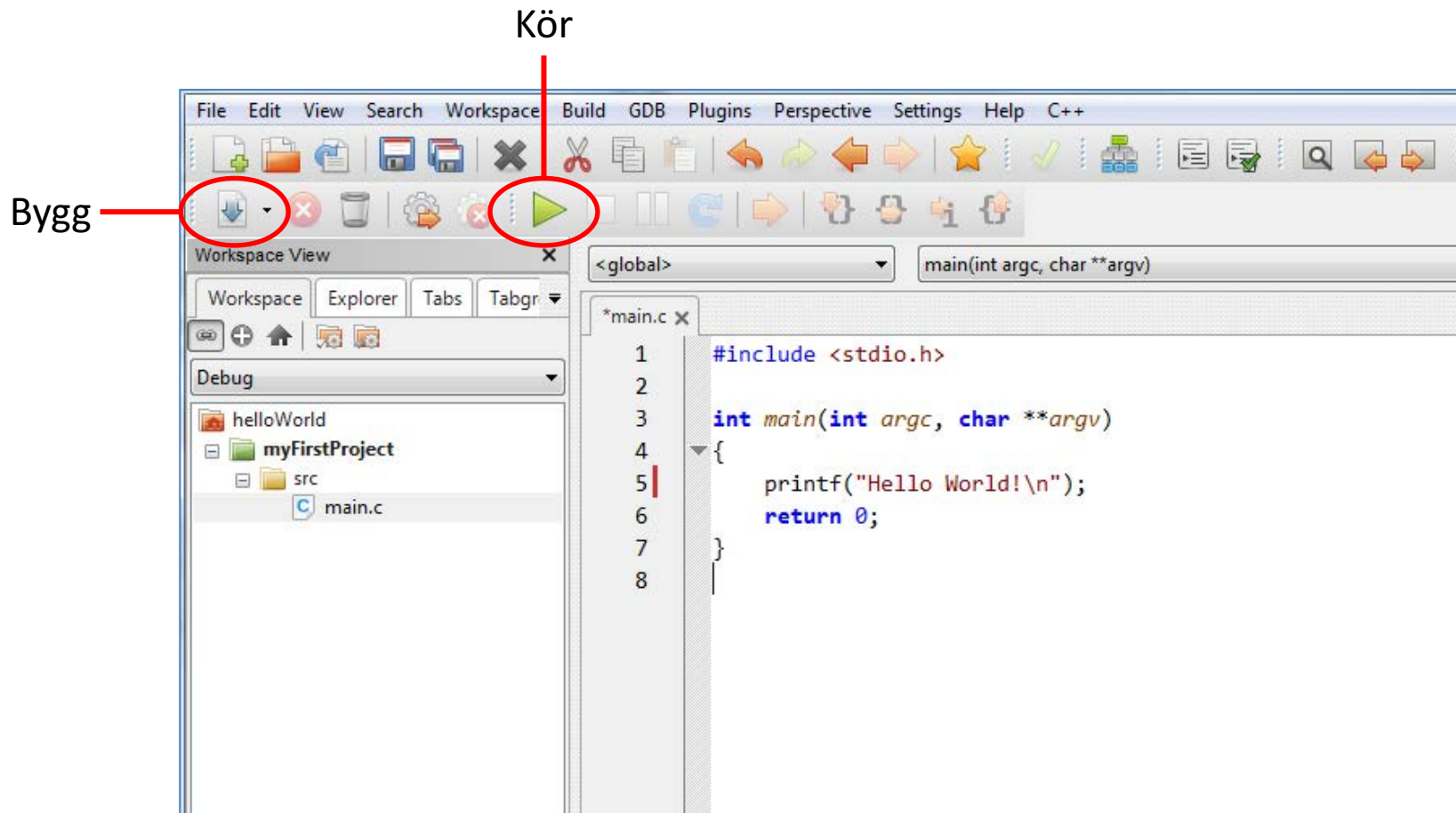
Mer C:

- Type conversion
 - default: convert narrower format to the wider format
 - Synlighet:
 - global synlighet,
 - synlighet i funktion
 - resp scope.

```
float a;  
a = 1.0 / 3;  
// a == 0.33333343
```

```
#include <stdio.h>  
  
int x;  
int foo(int y)  
{  
    if( x == y ){  
        int z = 4;  
        z = z + x + y;  
        return z;  
    }  
    return x;  
}
```

Integrerad utvecklings miljö (IDE)

Vi använder CodeLite som är gratis och open-source.
Hämta via resurshemsidan!! (OBS - ej via <http://codelite.org/>)

Från terminalen

```
> gcc -o hello.exe main.c ← Bygg
> hello.exe ← Kör
Hello World!
>
```

Variabler

```
#include <stdio.h>

int x;


int main()
{
    char y;
    x = 32;
    y = 'a';

    x = x + y;

    printf("x har nu värdet %i och y har värdet %i som kodar tecknet %c\n", x, (int)y, y);
    return 0;
}
```

Variabelnamn

Typ

Utskrift:

x har nu värdet 129 och y har värdet 97 som kodar tecknet a

För printf()-parametrar, se t ex [C Reference Guide](#)

Deklarationer och tilldelningar

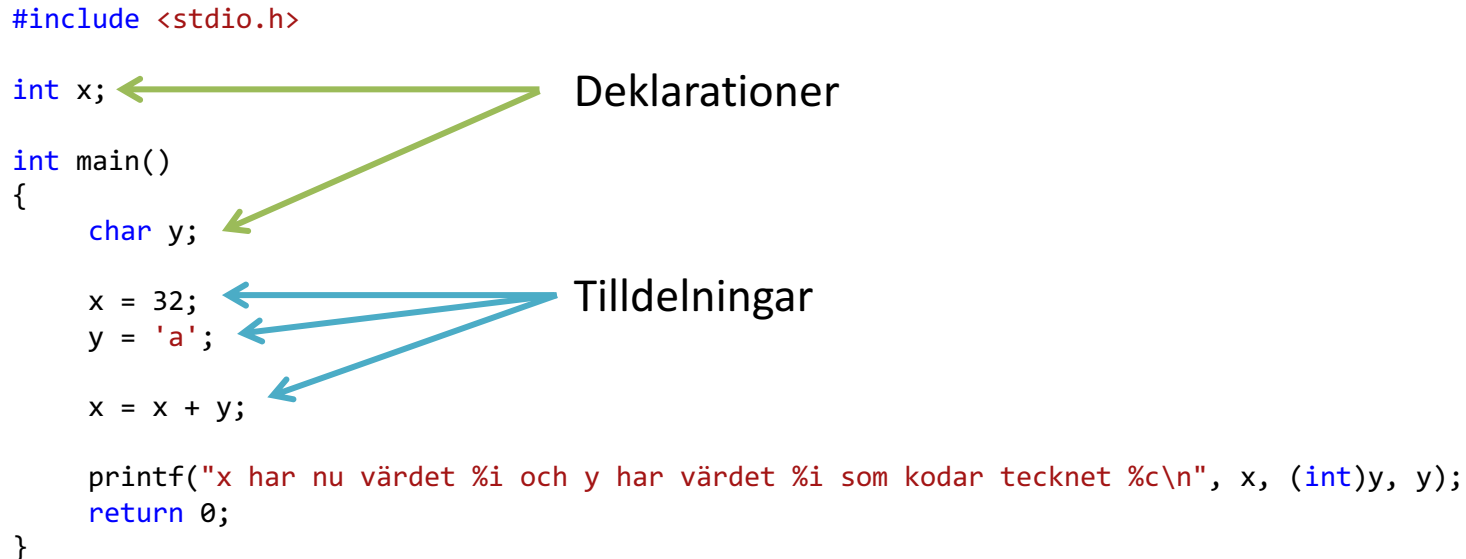
```
#include <stdio.h>

int x;
int main()
{
    char y;
    x = 32;
    y = 'a';
    x = x + y;

    printf("x har nu värdet %i och y har värdet %i som kodar tecknet %c\n", x, (int)y, y);
    return 0;
}
```

Deklarationer

Tilldelningar

En deklarerad variabel som ännu inte tilldelats ett värde är oinitierad

C89 – deklARATIONER FÖRST

```
#include <stdio.h>

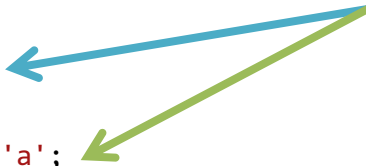
int x;

int main()
{
    x = 32;
    char y = 'a';

    x = x + y;

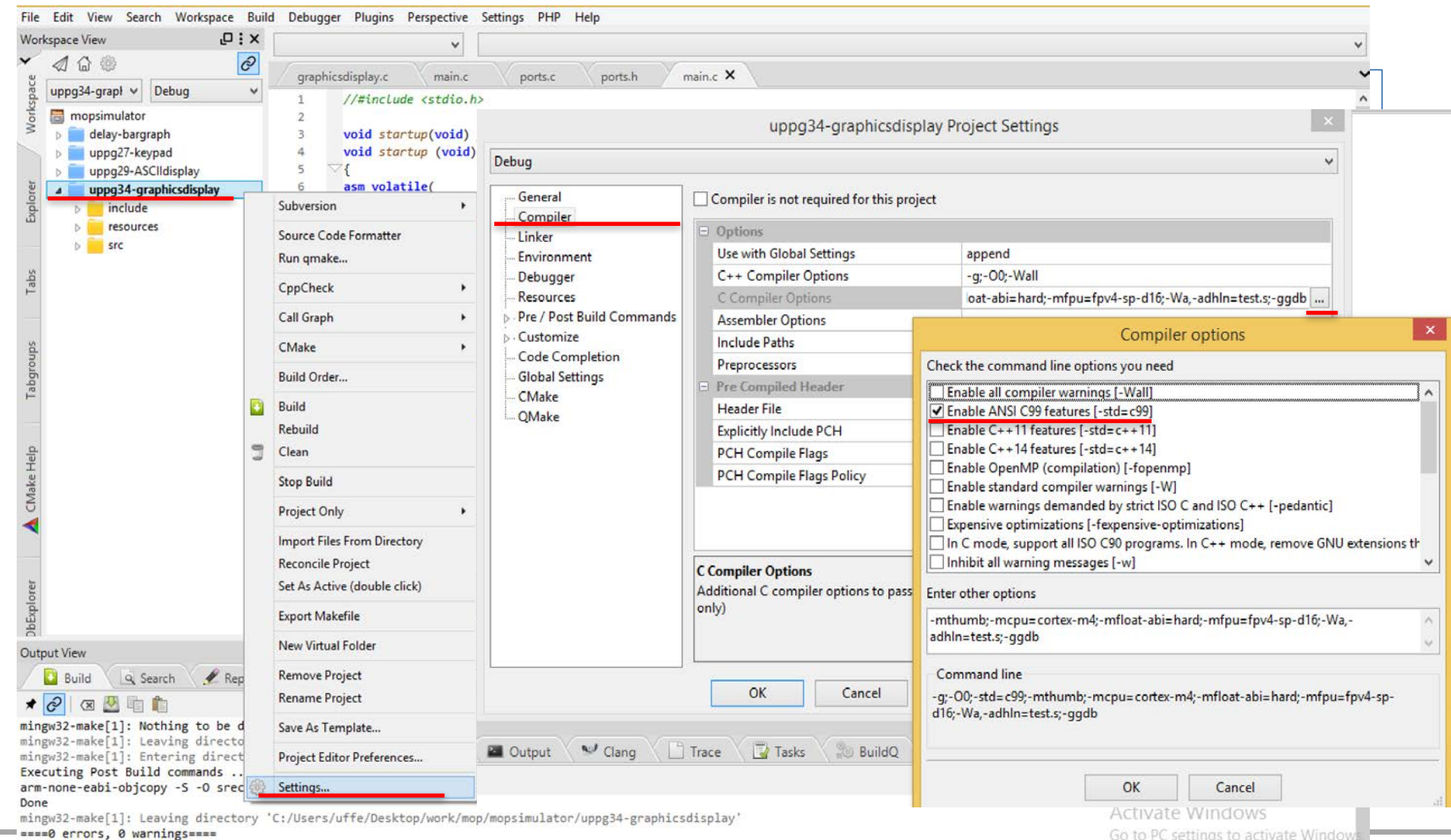
    printf("x har nu värdet %i och y har värdet %i som kodar tecknet %c\n", x, (int)y, y);
    return 0;
}
```

I C89 måste alla deklARATIONER komma allra först i en funktion.

Fungerar ibland ändå (t ex i gcc), men för vår ARM-kompilator måste C99 explicit anges som kompilatorflagga.

Enable C99

The screenshot shows the Eclipse IDE interface with the 'Project Settings' dialog for 'uppg34-graphicsdisplay' open. The 'Compiler' tab is selected, and the 'Options' section is expanded. The 'Compiler options' sub-dialog is also open, showing the 'Enable ANSI C99 features [-std=c99]' checkbox checked. The 'Command line' field contains the following options: `-g;-O0;-std=c99;-mthumb;-mcpu=cortex-m4;-mfloat-abi=hard;-mfpu=fpv4-sp-d16;-Wa,-adhln=test.s;-ggdb`.

Project Settings - uppg34-graphicsdisplay

- Debug
 - General
 - Compiler**
 - Linker
 - Environment
 - Debugger
 - Resources
 - Pre / Post Build Commands
 - Customize
 - Code Completion
 - Global Settings
 - CMake
 - QMake
- Options
 - Use with Global Settings: append
 - C++ Compiler Options: -g;-O0;-Wall
 - C Compiler Options: oat-abi=hard;-mfpu=fpv4-sp-d16;-Wa,-adhln=test.s;-ggdb ...
 - Assembler Options
 - Include Paths
 - Preprocessors
 - Pre Compiled Header
 - Header File
 - Explicitly Include PCH
 - PCH Compile Flags
 - PCH Compile Flags Policy
- C Compiler Options
 - Additional C compiler options to pass only

Compiler options

Check the command line options you need

- Enable all compiler warnings [-Wall]
- Enable ANSI C99 features [-std=c99]**
- Enable C++11 features [-std=c++11]
- Enable C++14 features [-std=c++14]
- Enable OpenMP (compilation) [-fopenmp]
- Enable standard compiler warnings [-W]
- Enable warnings demanded by strict ISO C and ISO C++ [-pedantic]
- Expensive optimizations [-fexpensive-optimizations]
- In C mode, support all ISO C90 programs. In C++ mode, remove GNU extensions th
- Inhibit all warning messages [-w]

Enter other options

`-mthumb;-mcpu=cortex-m4;-mfloat-abi=hard;-mfpu=fpv4-sp-d16;-Wa,-adhln=test.s;-ggdb`

Command line

`-g;-O0;-std=c99;-mthumb;-mcpu=cortex-m4;-mfloat-abi=hard;-mfpu=fpv4-sp-d16;-Wa,-adhln=test.s;-ggdb`

Activate Windows
Go to PC settings to activate Windows

Typkonverteringar

```
#include <stdio.h>

int x;

int main()
{
    char y;

    x = 32;
    y = 'a';

    x = x + y;

    printf("x har nu värdet %i och y har värdet %i som kodar tecknet %c\n", x, (int)y, y);
    return 0;
}
```

Implicit typkonvertering

Explicit typkonvertering

Typkonvertering kallas också cast, och man säger att man castar.

ASCII TABLE

Decimal	Hex	Char	Decimal	Hex	Char	Decimal	Hex	Char	Decimal	Hex	Char
0	0	[NULL]	32	20	[SPACE]	64	40	@	96	60	`
1	1	[START OF HEADING]	33	21	!	65	41	A	97	61	a
2	2	[START OF TEXT]	34	22	"	66	42	B	98	62	b
3	3	[END OF TEXT]	35	23	#	67	43	C	99	63	c
5	5	[ENQUIRY]	37	25	%	69	45	E	101	65	e
6	6	[ACKNOWLEDGE]	38	26	&	70	46	F	102	66	f
7	7	[BELL]	39	27	'	71	47	G	103	67	g
8	8	[BACKSPACE]	40	28	(72	48	H	104	68	h
10	A	[LINE FEED]	42	2A	*	74	4A	J	106	6A	j
11	B	[VERTICAL TAB]	43	2B	+	75	4B	K	107	6B	k
12	C	[FORM FEED]	44	2C	,	76	4C	L	108	6C	l
13	D	[CARRIAGE RETURN]	45	2D	-	77	4D	M	109	6D	m
15	F	[SHIFT IN]	47	2F	/	79	4F	O	111	6F	o
16	10	[DATA LINK ESCAPE]	48	30	0	80	50	P	112	70	p
17	11	[DEVICE CONTROL 1]	49	31	1	81	51	Q	113	71	q
18	12	[DEVICE CONTROL 2]	50	32	2	82	52	R	114	72	r
20	14	[DEVICE CONTROL 4]	52	34	4	84	54	T	116	74	t
21	15	[NEGATIVE ACKNOWLEDGE]	53	35	5	85	55	U	117	75	u
22	16	[SYNCHRONOUS IDLE]	54	36	6	86	56	V	118	76	v
23	17	[ENG OF TRANS. BLOCK]	55	37	7	87	57	W	119	77	w
25	19	[END OF MEDIUM]	57	39	9	89	59	Y	121	79	y
26	1A	[SUBSTITUTE]	58	3A	:	90	5A	Z	122	7A	z
27	1B	[ESCAPE]	59	3B	;	91	5B	[123	7B	{
28	1C	[FILE SEPARATOR]	60	3C	<	92	5C	\	124	7C	
30	1E	[RECORD SEPARATOR]	62	3E	>	94	5E	^	126	7E	~
31	1F	[UNIT SEPARATOR]	63	3F	?	95	5F	_	127	7F	[DEL]

Array (Fält)

```
#include <stdio.h>

char namn1[] = {'E', 'm', 'i', 'l', '\0'};
char namn2[] = "Emilia";
char namn3[10];

int main()
{
    printf("namn1: %s \n", namn1);
    printf("namn2: %s \n", namn2);
    printf("sizeof (namn2): %i \n", sizeof(namn2));

    return 0;
}
```

```
int a[] = {3, 2, 1, 0};
int b[5];
float c[6] = {2.0f, 1.0f};

int main()
{
    a[0] = 5;
    b[4] = a[2];
    c[3] = 3.0f;
    return 0;
}
```

Utskrift:

```
namn1: Emil
namn2: Emilia
sizeof(namn2): 7
```

Funktioner

```
#include <stdlib.h>
int foo(int x, char y)
{
    int sum = 0;

    while(y > 0) {
        sum += x*y;
        y--;
    }

    return sum;
}
```

argument

Returvärde av returtyp

Argumenten är "pass-by value".

```
int var1;
char var2 = 7;
var1 = foo(5, var2);
```

var2 har fortfarande värdet 7 efter funktionsanropet

Synlighet/Visibility/Scope

- Global synlighet (global scope)
- Filsynlighet (file scope)
- Lokal synlighet (e.g. function scope)

Synlighet

```
#include <stdlib.h>
```

```
char x;
```

```
int foo()
```

```
{
```

```
    // x är synlig
```

```
    // y är inte synlig
```

```
}
```

```
char y;
```


Synlighet på funktionsnivå

```
#include <stdlib.h>

char x;

int foo(float x)
{
    // argumentet x (float) är synligt
}
```


Synlighet på funktionsnivå

```
#include <stdlib.h>

char x;

int foo()
{
    int x = 4;
    return x;
}
```


Vilken synlighet har högst prioritet?

```
#include <stdio.h>

int x;

int foo(int x)
{
    if( x == 0 ){
        int x = 4;
        return x;
    }

    return x;
}

int main()
{
    x = 1;
    x = foo(0);
    printf("x is %i", x);    Vad är x?
    return 0;
}
```


Funktionsprototyper

```
#include <stdio.h>

// funktionsprototyp
int foo(int x);

int main()
{
    printf("x is %i", foo(0));
    return 0;
}

int foo(int x)
{
    // funktionskropp
}
```


Om man har längre programkod lägger man inte allt i main.c utan delar upp funktionaliteten mellan .c-filer. .h-filerna innehåller deklARATIONERNA och inkluderas av andra .c-filer.

```
// main.c
#include <stdio.h>
#include "foo.h"

int main()
{
    printf("x is %i", foo(0));
    return 0;
}
```

c-fil

Inkluderar header-fil

```
// foo.h
int foo(int x);
```

header-fil

Innehåller
funktionsprototyper

```
// foo.c
#include <stdlib.h>

int foo(int x)
{
    if( x == 0 ){
        int x = 4;
        return x;
    }

    return x;
}
```

c-fil

header-filen måste inte ha samma namn som c-filen, men det är enklare så.

File Edit View Search Workspace Build Debugger Plugins Perspective Settings PHP Help

Workspace View

Workspace Explorer

- uppg27-keyp: Debug
 - mopsimulator
 - delay-bargraph
 - uppg27-keypad
 - resources
 - md407-ram.x
 - src
 - main.c
 - types.h
 - uppg29-ASCIIdisplay
 - uppg34-graphicsdisplay

main.c X types.h

```
1 // #include <stdio.h>
2 #include "types.h"
3
4 /* Uppgift 27. Keypad.
5  * Connect PD8-15 to keypad and PD0-7 to 7-seg.display
6  */
7
8 static void Init( void )
9 {
10 #ifdef HW_DEBUG
11     hwInit();
12 #endif
13 }
14
15 static void Exit( void )
16 {
17 #ifdef HW_DEBUG
18     exitDBG();
19 #endif
20 }
21
22 void startup(void) __attribute__((naked)) __attribute__((section(".start_section")));
23 void startup (void)
24 {
25     __asm volatile(
26         " nop\n"
27         " ldr sp,=0x2001c000\n" /* set stack */
28         " bl Init\n" /* call init */
29         " bl main\n" /* call main */
30         " bl Exit\n" /* call exit */
31     );
32 }
```

Output View

Build Search Replace References Output Clang Trace Tasks BuildQ CppCheck CScope SFTP Svn UnitTest++ ETerminal

```
mingw32-make[1]: Nothing to be done for 'all'.
mingw32-make[1]: Leaving directory 'C:/Users/uffe/Desktop/work/mop/mopsimulator/uppg34-graphicsdisplay'
mingw32-make[1]: Entering directory 'C:/Users/uffe/Desktop/work/mop/mopsimulator/uppg34-graphicsdisplay'
Executing Post Build commands ...
arm-none-eabi-objcopy -S -O srec ./Debug/uppg34-graphicsdisplay.elf ./Debug/uppg34-graphicsdisplay.s19
Done
mingw32-make[1]: Leaving directory 'C:/Users/uffe/Desktop/work/mop/mopsimulator/uppg34-graphicsdisplay'
====0 errors, 0 warnings====
```

Activate Windows
Go to PC settings to activate Windows

Ln 2, Col 0, Pos 21

SPACES

C++

Workspace View

Workspace Explorer

- uppg27-keypad: Debug
 - mopsimulator
 - delay-bargraph
 - uppg27-keypad
 - resources
 - md407-ram.x
 - src
 - main.c
 - types.h
 - uppg29-ASCIIdisplay
 - uppg34-graphicsdisplay

main.c types.h

```
8 #ifndef TYPES_H
9 #define TYPES_H
10
11 typedef unsigned char byte;
12 typedef unsigned short word;
13 typedef unsigned int dword;
14 typedef int bool;
15 typedef signed char int8_t;
16 typedef unsigned char uint8_t;
17 typedef signed short int int16_t;
18 typedef unsigned short int uint16_t;
19 typedef signed int int32_t;
20 typedef unsigned int uint32_t;
21 typedef unsigned long long uint64_t;
22 typedef long long int64_t;
23 typedef int8_t int8;
24 typedef uint8_t uint8;
25 typedef int16_t int16;
26 typedef uint16_t uint16;
27 typedef int32_t int32;
28 typedef uint32_t uint32;
29 typedef int64_t int64;
30 typedef uint64_t uint64;
31 typedef unsigned char uchar_t;
32 typedef uint32_t wchar_t;
33 typedef uint32_t size_t;
34 typedef uint32_t addr_t;
35 typedef int32_t pid_t;
36
37 #endif
```

Definieras ofta i “stdint.h”
Men för arm-kompilatorn
har vi inga färdiga .h-filer.
Kan finnas online...

Output View

Build Search Replace References Output Clang Trace Tasks BuildQ CppCheck CScope SFTP Svn UnitTest++ ETerminal

```
mingw32-make[1]: Nothing to be done for 'all'.
mingw32-make[1]: Leaving directory 'C:/Users/uffe/Desktop/work/mop/mopsimulator/uppg34-graphicsdisplay'
mingw32-make[1]: Entering directory 'C:/Users/uffe/Desktop/work/mop/mopsimulator/uppg34-graphicsdisplay'
Executing Post Build commands ...
arm-none-eabi-objcopy -S -O srec ./Debug/uppg34-graphicsdisplay.elf ./Debug/uppg34-graphicsdisplay.s19
Done
mingw32-make[1]: Leaving directory 'C:/Users/uffe/Desktop/work/mop/mopsimulator/uppg34-graphicsdisplay'
====0 errors, 0 warnings====
```

Activate Windows
Go to PC settings to activate Windows

Från källkod till exekverbar

1. Preprocessing
2. Kompilering
3. Länkning

Preprocessorn

```
// main.c
#include <stdio.h>
#include "foo.h"

#define MAX_SCORE 100
#define SQUARE(x) (x)*(x)

int main()
{
    printf("Högsta möjliga poäng är %i\n", MAX_SCORE);
    printf("Kvadraten av 3 är %i\n", SQUARE(1+2));
    printf("x is %i", foo(0));
    return 0;
}
```

← Copy-paste av filer

← Find-and-replace av strängar

←

←

Preprocessorn arbetar på källkoden på "textnivå".

Kompilering

- Processar en .c-fil i taget:
 - Skapar en objektfil (dvs .o-fil), per .c-fil, som innehåller:
 - Maskinkod för instruktioner
 - Symboler för adresser
 - För funktioner/variabler i objektfilen.
 - För funktioner/variabler i andra objektfiler/bibliotek.

File Edit View Search Workspace Build Debugger Plugins Perspective Settings PHP Help

Workspace View

Workspace: uppg27-keyp: Debug

Explorer: mopsimulator, delay-bargraph, uppg27-keypad (resources, md407-ram.x, src), main.c, types.h, uppg29-ASCLId, uppg34-graphic

Code Editor (main.c):

```

1 // #include <stdio.h>
2 #include "types.h"
3
4 /*
5  * Uppgift 27. Keypad.
6  * Connect P08-15 to keypad and P00-7 to 7-seg.display
7  */
8
9 static void Init( void )
10 {
11 #ifdef HM_DEBUG
12 #endif
13 }
14
15 st
16
17 #
18
19 #e
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

```

Context Menu for main.c:

- Open in CodeLite
- Open with Default Application
- Open Shell
- Open Containing Folder
- Compile
- Preprocess
- Exclude from Build
- Rename...
- Remove
- Git
- Svn

Debug Window:

File Home Share View

Clipboard: Copy, Paste, Copy path, Paste shortcut

Organize: Move to, Copy to, Delete, Rename

New: New folder, New item, Easy access

Open: Properties, Edit, History

Select: Select all, Select none, Invert selection

Path: work > mop > mopsimulator > uppg27-keypad > Debug

Name	Date modified	Type	Size
.d	2016-04-19 10:43	D File	1 KB
main.c.o	2016-04-19 10:43	O File	6 KB
main.c.o.d	2016-04-19 10:43	D File	1 KB
uppg27-keypad.elf	2016-04-19 10:43	ELF File	37 KB
uppg27-keypad.map	2016-04-19 10:43	MAP File	5 KB
uppg27-keypad.s19	2016-04-19 10:43	S19 File	2 KB

6 items (Disk free space: 8,78 GB) 48,1 KB Computer

Output View:

```

C:\Windows\system32\cmd.exe /C mingw32-make -e -f "uppg27-keypad.mk" MakeIntermediateDirs && mingw32-make -e -f "uppg27-keypad.mk" ./Debug/main.c.i && mingw32-make -e -f "uppg27-keypad.mk"
-----Building project:[ uppg27-keypad - Debug ] (Preprocess Single File)-----
mingw32-make: 'Debug/main.c.i' is up to date.
Executing Post Build commands ...
arm-none-eabi-objcopy -S -O src ./Debug/uppg27-keypad.elf ./Debug/uppg27-keypad.s19
Done
====0 errors, 0 warnings====

```

Ln 14, Col 0, Pos 196 SPACES C++

Build

The screenshot shows an IDE interface with the following components:

- Toolbar:** A red box highlights the 'Build' button (a green square with a white play icon).
- Workspace View:** Shows a project named 'uppg27-keypad' with a 'Debug' configuration. The Explorer shows a directory structure with 'main.c' and 'types.h' selected.
- Code Editor:** Displays the content of 'main.c':

```
1 //include <stdio.h>
2 #include "types.h"
3 /*
4  * Uppgift 27. Keypad.
5  * Connect PD8-15 to keypad and PD0-7 to 7-seg.display
6  */
7
8 static void Init( void )
9 {
10 #ifdef HW_DEBUG
11     hwInit();
12 #endif
13 }
14
15 static void Exit( void )
16 {
17 #ifdef HW_DEBUG
18     exitDBG();
19 #endif
20 }
21
22 void startup(void) __attribute__((naked)) __attribute__((section(".start_section")));
23 void startup (void)
24 {
25     __asm volatile(
26         "nop\n"
27         "ldr sp,=0x2001c000\n" /* set stack */
28         "bl Init\n" /* call init */
29     );
30 }
```
- Output View:** Shows the output of the build process:

```
mingw32-make[1]: Nothing to be done for 'all'.
mingw32-make[1]: Leaving directory 'C:/Users/uffe/Desktop/work/mop/mopsimulator/uppg27-keypad'
mingw32-make[1]: Entering directory 'C:/Users/uffe/Desktop/work/mop/mopsimulator/uppg27-keypad'
Executing Post Build commands ...
arm-none-eabi-objcopy -S -O src ./Debug/uppg27-keypad.elf ./Debug/uppg27-keypad.s19
Done
mingw32-make[1]: Leaving directory 'C:/Users/uffe/Desktop/work/mop/mopsimulator/uppg27-keypad'
====0 errors, 0 warnings====
```

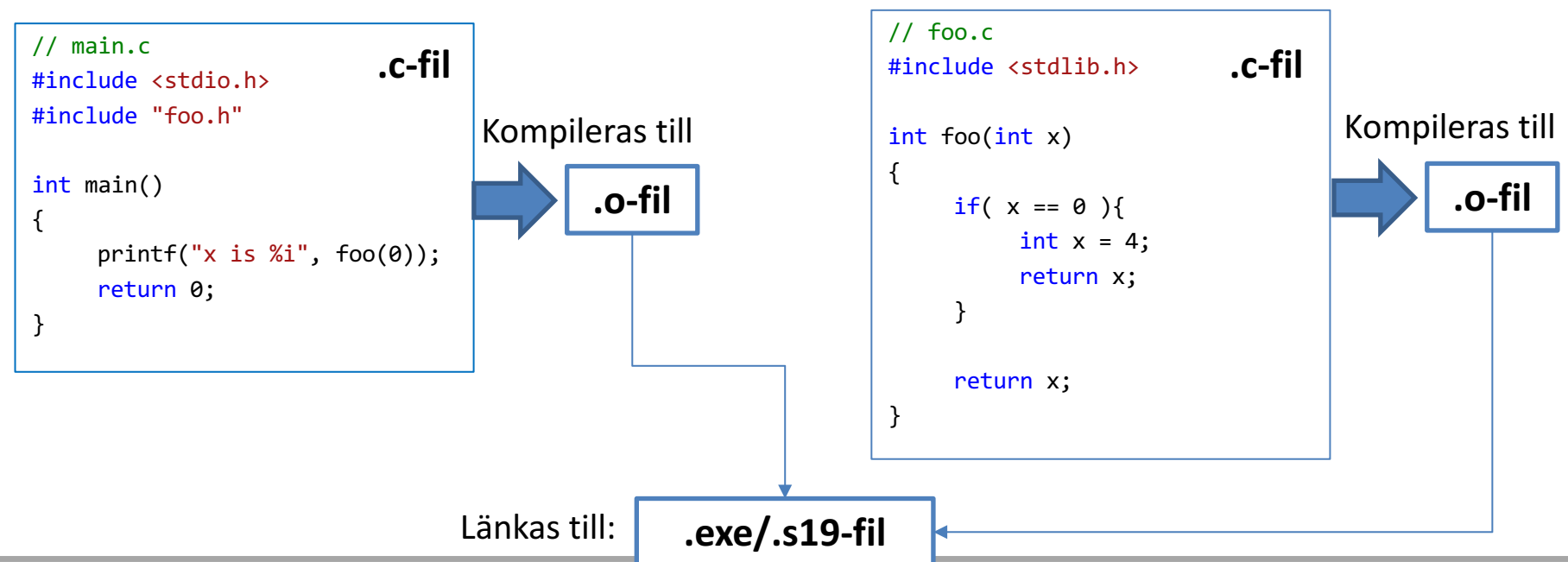
Ln 14, Col 0, Pos 196

SPACES

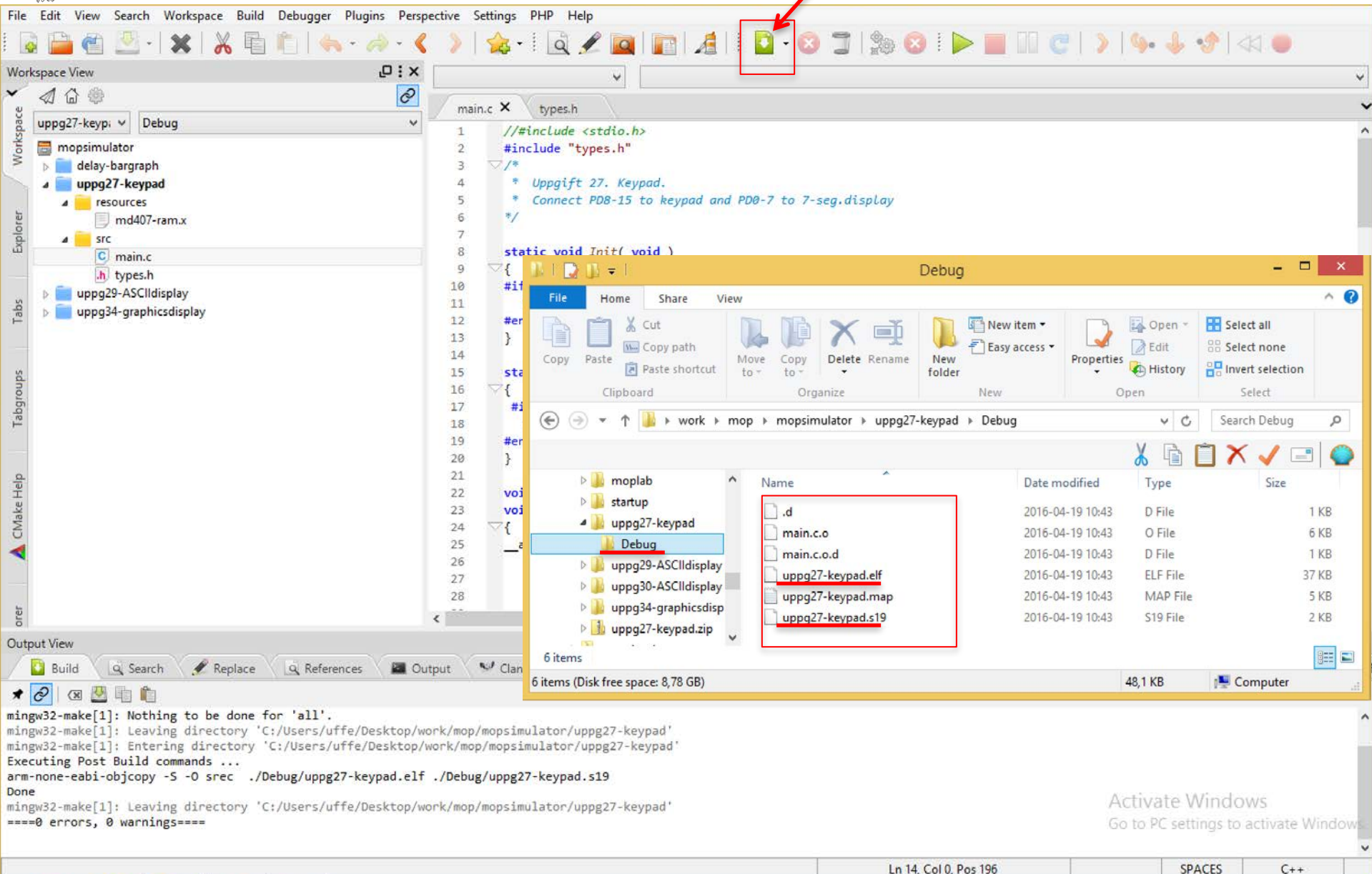
C++

Länkning

- Sätter samman (flera) objektfiler till en exekverbar fil (.exe / .s19 el dyl).
- Översätter symbolerna till (relativa) adresser.

Build

The screenshot shows an IDE interface with the following components:

- Toolbar:** A red arrow points to the 'Build' button (a green square with a white play icon).
- Workspace View:** Shows a project structure with folders like 'mopsimulator', 'uppg27-keypad', and 'uppg29-ASCIIdisplay'. The file 'main.c' is selected.
- Code Editor:** Displays the content of 'main.c', including preprocessor directives and a function definition:


```

1  // #include <stdio.h>
2  #include "types.h"
3  /*
4  * Uppgift 27. Keypad.
5  * Connect PDB-15 to keypad and PDB-7 to 7-seg.display
6  */
7
8  static void Init( void )
9  {
10 #if
11
12 #endif
13
14 }
15
16 static
17 {
18 #if
19 #endif
20
21
22 void
23 void
24 {
25
26
27
28

```
- Debug Window:** A file explorer view of the 'Debug' directory. The files 'uppg27-keypad.elf' and 'uppg27-keypad.s19' are highlighted with a red box.

Name	Date modified	Type	Size
.d	2016-04-19 10:43	D File	1 KB
main.c.o	2016-04-19 10:43	O File	6 KB
main.c.o.d	2016-04-19 10:43	D File	1 KB
<u>uppg27-keypad.elf</u>	2016-04-19 10:43	ELF File	37 KB
uppg27-keypad.map	2016-04-19 10:43	MAP File	5 KB
<u>uppg27-keypad.s19</u>	2016-04-19 10:43	S19 File	2 KB
- Output View:** Shows the terminal output of a 'make' command:


```

mingw32-make[1]: Nothing to be done for 'all'.
mingw32-make[1]: Leaving directory 'C:/Users/uffe/Desktop/work/mop/mopsimulator/uppg27-keypad'
mingw32-make[1]: Entering directory 'C:/Users/uffe/Desktop/work/mop/mopsimulator/uppg27-keypad'
Executing Post Build commands ...
arm-none-eabi-objcopy -S -O src ./Debug/uppg27-keypad.elf ./Debug/uppg27-keypad.s19
Done
mingw32-make[1]: Leaving directory 'C:/Users/uffe/Desktop/work/mop/mopsimulator/uppg27-keypad'
====0 errors, 0 warnings====

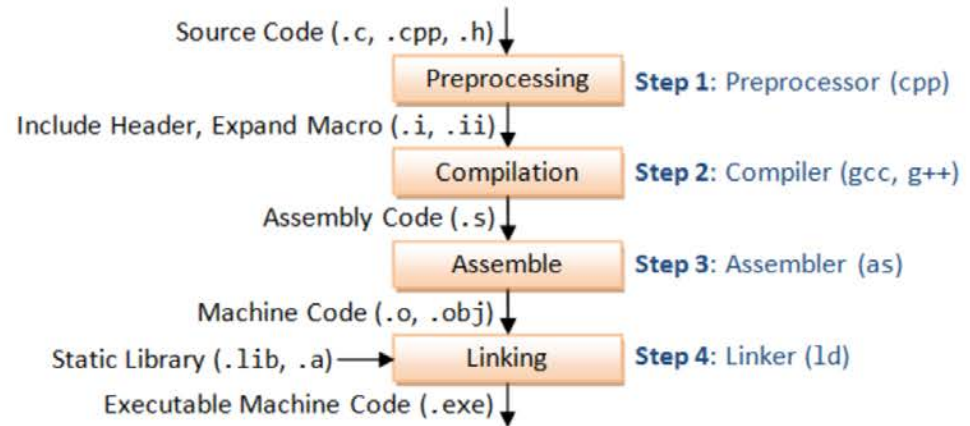
```

Ln 14, Col 0, Pos 196

SPACES

C++

1.4 GCC Compilation Process

GCC compiles a C/C++ program into executable in 4 steps as shown in the above diagram. For example, a "gcc -o hello.exe hello.c" is carried out as follows:

1. Pre-processing: via the GNU C Preprocessor (`cpp.exe`), which includes the headers (`#include`) and expands the macros (`#define`).

```
> cpp hello.c > hello.i
```

The resultant intermediate file "hello.i" contains the expanded source code.

2. Compilation: The compiler compiles the pre-processed source code into assembly code for a specific processor.

```
> gcc -S hello.i
```

The `-s` option specifies to produce assembly code, instead of object code. The resultant assembly file is "hello.s".

3. Assemble: The assembler (`as.exe`) converts the assembly code into machine code in the object file "hello.o".

```
> as -o hello.o hello.s
```

4. Linker: Finally, the linker (`ld.exe`) links the object code with the library code to produce an executable file "hello.exe".

```
> ld -o hello.exe hello.o ...libraries...
```

Verbose Mode (-v)

You can see the detailed compilation process by enabling `-v` (verbose) option. For example,

```
> gcc -v hello.c -o hello.exe
```


Aritmetiska operatorer

Basic assignment		$a = b$
Addition		$a + b$
Subtraction		$a - b$
Unary plus (integer promotion)		$+a$
Unary minus (additive inverse)		$-a$
Multiplication		$a * b$
Division		a / b
Modulo (integer remainder)		$a \% b$
Increment	Prefix	$++a$
	Postfix	$a++$
Decrement	Prefix	$--a$
	Postfix	$a--$

http://en.wikipedia.org/wiki/Operators_in_C_and_C%2B%2B#Arithmetic_operators

Jämförelseoperatorer

Equal to	<code>a == b</code>
Not equal to	<code>a != b</code>
Greater than	<code>a > b</code>
Less than	<code>a < b</code>
Greater than or equal to	<code>a >= b</code>
Less than or equal to	<code>a <= b</code>

http://en.wikipedia.org/wiki/Operators_in_C_and_C%2B%2B#Comparison_operators.2Frelational_operators

Logiska operatorer

Logical negation (NOT)	<code>!a</code>
Logical AND	<code>a && b</code>
Logical OR	<code>a b</code>

http://en.wikipedia.org/wiki/Operators_in_C_and_C%2B%2B#Logical_operators

Bit operationer

Bitwise NOT	$\sim a$
Bitwise AND	$a \& b$
Bitwise OR	$a b$
Bitwise XOR	$a \wedge b$
Bitwise left shift	$a \ll b$
Bitwise right shift	$a \gg b$

http://en.wikipedia.org/wiki/Operators_in_C_and_C%2B%2B#Bitwise_operators

Sammanstatta tilldelingsoperatorer

Operator name	Syntax	Meaning
Addition assignment	<code>a += b</code>	<code>a = a + b</code>
Subtraction assignment	<code>a -= b</code>	<code>a = a - b</code>
Multiplication assignment	<code>a *= b</code>	<code>a = a * b</code>
Division assignment	<code>a /= b</code>	<code>a = a / b</code>
Modulo assignment	<code>a %= b</code>	<code>a = a % b</code>
Bitwise AND assignment	<code>a &= b</code>	<code>a = a & b</code>
Bitwise OR assignment	<code>a = b</code>	<code>a = a b</code>
Bitwise XOR assignment	<code>a ^= b</code>	<code>a = a ^ b</code>
Bitwise left shift assignment	<code>a <<= b</code>	<code>a = a << b</code>
Bitwise right shift assignment	<code>a >>= b</code>	<code>a = a >> b</code>

http://en.wikipedia.org/wiki/Operators_in_C_and_C%2B%2B#Compound_assignment_operators

If-else satser

```
int x = -4;
```

```
if( x == 0 ){  
    // ...  
}
```

Utvärderar till falskt, kör ej.

```
if( x ){  
    // ...  
}  
else {  
    // ...  
}
```

Utvärderas till sant, kör, ty ($x \neq 0$)

- Noll betraktas som falskt.
- Allt som är skilt från noll betraktas som sant.

Loopar

```
int x = 5;

while( x!=0 )
    x--;
```

```
int x = 5;

while( x )
    x--;
```

```
int x;

for( x=5; x; )
    x--;
```

Tre ekvivalenta loopar. Om inga måsvingar används så är loop-kroppen ett enda uttryck.

```
for(int i=0; i<5; i++ ) {
    if(...)
        continue; // hoppar till nästa iteration
    if(...)
        break; // avbryter loopen.
    ...
}
```

break och **continue**

Öva på bitoperationer

Bitwise OR används typiskt för att ett-ställa bitar.

Bitwise AND används typiskt för att nollställa bitar.

Bitwise XOR används typiskt för att invertera vissa bitar

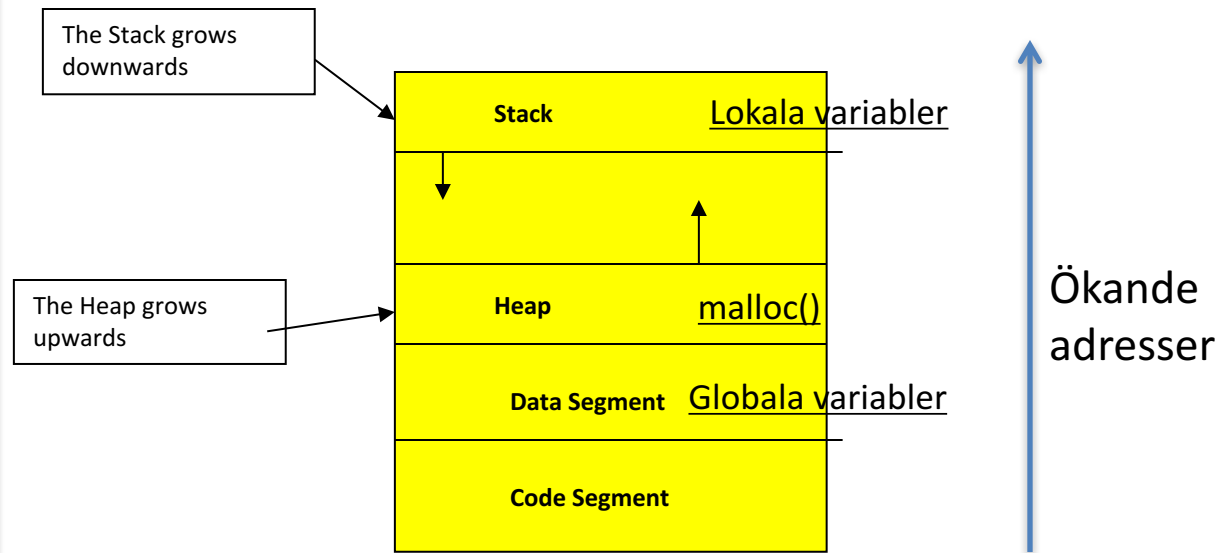
Bitwise NOT används för att invertera alla bitar

Ett Programs Adressrymd

- Alla program som körs, har något associerat minne, vilket typiskt är indelat i:
 - Code Segment
 - Data Segment (Holds Global Data)
 - Stack (where a function's local variables and other temporary data is stored)
 - Heap

```
#include <stdio.h>

int x; // Global variabel
int foo(int y) // som lokal variabel
{
    if( x == y ){
        int z = 4; // Lokal variabel
        z = z + x + y;
        return z;
    }
    int *a = malloc(1000); // heap
    ...
    free(a);
    return x;
}
```


Nästa föreläsning

Pekare, Arrayer, Portadressering

Pekare

- Har ett värde och en typ
 - Värdet är en minnesadress.
 - Typen talar om vad som finns där.

```
int tal[] = {1, 5, 3, 100, 7, 6, 15};  
int* störstTal = &tal[3];  
*störstTal = 200;
```

- Kunna referera till ett objekt eller variabel, dvs utan att behöva skapa en kopia

Operatörer för pekare

Operator name	Syntax
Array subscript	<code>a[b]</code>
Indirection ("object pointed to by <i>a</i> ")	<code>*a</code>
Reference ("address of <i>a</i> ")	<code>&a</code>
Structure dereference ("member <i>b</i> of object pointed to by <i>a</i> ")	<code>a->b</code>
Structure reference ("member <i>b</i> of object <i>a</i> ")	<code>a.b</code>

http://en.wikipedia.org/wiki/Operators_in_C_and_C%2B%2B#Member_and_pointer_operators

Sista operatören är för att referera medlemmar av en struktur (`struct`), så ej en pekaroperatör.